

Wat is vrijheid?

door Rita Bylsma

7 September 2012

Inhoudsopgave

- 1 Zwaar, nitzicheloos herstelwerk
- 2 Gevangenis
- 3 Hekel aan regels van ouders
 - 3.1 Noodzaak en oneerlijke kinderen
 - 3.2 Oneerlijke ouders
- 4 Leven zonder regels

Iemand die in een kooi zit, is duidelijk niet vrij. Als hij uit die kooi wordt gelaten, dan noemen we dat 'vrijlaten'. We zeggen dat hij 'in gevangenschap was' en nu 'in vrijheid is'. Maar wat als hij wordt vrijgelaten midden in een woestijn, met te weinig water om er levend uit te raken? Dan gaat hij dood. Men zegt dan dat hij gevangen heeft gezeten, maar in vrijheid gestorven is. Klinkt wel mooi hè? 'in vrijheid gestorven'. Heeft wel iets romantisch. Maar hij is wel dood. Te jong. Nou zit jij waarschijnlijk niet in een kooi. Maar misschien is het toch wel handig om je af te vragen wat mensen bedoelen als ze je vrijheid beloven. En wat bedoel je er zelf eigenlijk mee?

1 Zwaar, uitzichtloos herstelwerk

verhaaltje 1: Boer schept slib

Stel dat iemand dwangarbeid moet verrichten. Hij moet de hele tijd met een schep slib scheppen. En vergelijk dat met een vrije boer, door wiens land een rivier stroomt. En stel dat die rivier vergiftigd is. Om te voorkomen dat zijn land vergiftigd raakt, staat die boer dag in dag uit slib te scheppen, terwijl zijn gezin op het land werkt. Hij doet hetzelfde zware werk als die dwangarbeider.

En net zo uitzichtloos, want bedrijven in de bovenloop van die rivier zullen altijd doorgaan met gif lozen, omdat hij in een land leeft waar daar geen regels tegen zijn. Het harde werk dat hij moet doen om te overleven zou onnodig zijn als andere mensen rekening zouden houden met hun omgeving. Hij moet het doen om te herstellen wat anderen kapot maken. En hij kan niet verhinderen dat zij doorgaan met kapot maken.

Is de boer in dit verhaaltje vrij? Volgens de betekenis van het woord blijkbaar wel. Hij zit immers niet opgesloten. En hij hoeft het niet te doen, hij mag ook kiezen voor verhongeren of zijn grond verlaten en met niets proberen elders te overleven. Wat jij en ik in ons leven zullen meemaken is waarschijnlijk minder extreem, maar met de betekenis van vrijheid hebben we in ons leven wel te maken. Als zelfs iemand in deze ernstige situatie vrij wordt genoemd, dan biedt vrijheid dus geen garantie op welzijn.

verhaaltje 2: Regels tegen giflozingen

Als er in het land van die boer regels zouden komen tegen giflozingen dan zouden mensen in totaal minder mogen, dus dan zou er in dat land minder vrijheid zijn. Dus meer vrijheid betekent meer giflozingen en meer zwaar herstelwerk.

Maar misschien niet voor jou, als jij werkt in één van die bedrijven in de bovenloop van de rivier. Maar wel als je die boer bent, of terechtkomt in net zo'n situatie als die boer. Niet met slib, maar met iets anders.

Ben jij voor vrijheid totdat je in een situatie komt zoals die boer? Ben je voor vrijheid omdat je nooit in een situatie zoals die boer zou kunnen komen? Of vind je het vanzelfsprekend dat er regels zijn tegen giflozingen en dergelijke? Gaat vrijheid daar volgens jou niet over? Waar gaat vrijheid volgens jou over?

2 Gevangenis

Criminelen veroorzaken veel leed en daarom vinden de meeste mensen dat het gerechtvaardigd is om hen enige tijd op te sluiten. Zo denken ook mensen die voor het overige tegen opsluiting van mensen zijn. De criminelen hebben door de rechten van anderen te negeren hun eigen recht op vrijheid verloren. Waarin met vrijheid wordt bedoeld het niet opgesloten zijn. Opgesloten criminelen hebben nog steeds bijvoorbeeld recht op medische verzorging.

Organisaties als Amnesty International willen juist dat bepaalde mensen uit gevangnissen worden vrijgelaten. Het gaat om mensen die opgesloten zitten omdat ze bijvoorbeeld kritiek hebben gegeven op hun regering. Die regeringen vinden dat crimineel of mentaal gestoord. Zulke regeringen vinden Amnesty International een criminele organisatie. Als je dus zegt dat je tegen opsluiting bent, behalve van criminelen, dan is het onduidelijk wat je bedoelt, want iedereen kan wel beweren dat anderen criminelen zijn.

Bovendien is het erg gemakkelijk te denken dat je alleen criminelen wilt opsluiten, maar niet gemakkelijk dat uit te voeren. Want echte criminelen lopen niet zoals in de Donald Duck in boevenkostuum rond. En echte criminelen liegen over hun daden. Hierdoor worden sommige, misschien wel vele echte criminelen, nooit gepakt. Of ze horen wel tot de verdachten, maar de verkeerde wordt veroordeeld. Want verdachten, dat zijn de mensen waarvan de politie denkt dat ze de dader zouden kunnen zijn.

verhaaltje 3: schietpartij

Stel dat jij in een klein winkeltje bent, waar nog één andere klant is. Die schiet de eigenaar dood, maar dan horen jullie de sirene van een politie-auto. Jij bent opgelucht. Maar hij gooit het pistool op de grond en dat glijdt voor jouw voeten. Op dat moment komt de politie binnen met getrokken pistolen en roept 'handen omhoog'. Hij doet dat omiddelrijk, maar jij niet, jij voelt je niet aangesproken. Jij loopt opgelucht naar de politiemannen toe.

De politiemannen zijn ook maar mensen en die zijn ook bang om doodgeschoten te worden. Die weten niet wie van jullie de dader is en er lag een pistool voor jouw voeten. Bij wijze van waarschuwing schieten ze over je heen en roepen nog eens 'handen omhoog'. Jij snapt nu pas dat het menens is en doet trillend als een rietje je handen omhoog. Niet hoog genoeg volgens de agenten en daarom zeggen ze nog eens 'handen omhoog'. Volgens jou zijn je handen al omhoog en bovendien tril je nog steeds als een rietje en je denkt dat de agenten het tegen die ander hebben, waarvan jij weet dat het de dader is, dus je laat je handen waar ze al waren. De agenten roepen nog eens 'handen omhoog' en jij snapt nog steeds niet wat ze bedoelen. Dan zegt één van de agenten 'hoger' en jij doet dat. Dan komen de agenten dichterbij jou en de dader en fouilleren jullie, doen jullie

handboeien om, nemen jullie mee naar het bureau en stoppen jullie in een cel.

Daarna moet een rechter gaan bepalen wie van jullie de dader was. De agenten schrijven alvast op dat jij lastig was. Dus je staat er al slechter voor, want je leeft in een land waar iedereen gelooft (nemen we voor dit verhaaltje aan) dat onschuldige mensen altijd kalm blijven en meewerkend zijn. Dat dat moeilijk is als je overrompeld bent en trilt als een rietje wordt niet erkend. Dat is niet rationeel.

Nu blijkt dat jij net toevallig financieel moeilijk zat, door een tegenvaller in je eigen bedrijf. Is wel vaker gebeurd en ben je al eens eerder te boven gekomen. Maar hij is een rijkeluiszootje die zwemt in het geld. En nou woon jij in een land waarin iedereen gelooft (nemen voor dit verhaaltje aan) dat mensen geen berovingen plegen als ze geen geld nodig hebben en dat mensen ook niet voor de lol iemand doodschieten. Wel doodmartelen, dat doen lustmoordenaars, maar niet zomaar doodschieten, want daar heb je dan niets aan. Dat is meestal ook wel waar, maar er zijn wel eens verveelde rijkeluiszootjes geweest die voor de sport probeerden om de perfecte moord te plegen en toevallig is zo iemand nu jou tegenstander in de wedstrijd om de 'onschuld'.

Andere toevalligheden waardoor jij wordt verdacht terwijl je volkomen onschuldig bent zijn natuurlijk ook mogelijk.

3 Hekel aan regels van ouders

Regels kunnen je beschermen. Maar misschien geloof je dat niet, omdat je een enorme hekel had aan de regels van je ouders, zoals dat je je tanden moest poetsen en moest afwassen. Dat lag dan aan je ouders of aan jou.

3.1 Noodzaak en oneerlijke kinderen

Als je je tanden niet verzorgd gaan ze stuk. Dat is niet voor straf, dat is omdat onze tanden jammer genoeg niet sterker gemaakt konden worden. En poetsen als tandverzorging is ook niet bedacht om jou te pesten. Niemand vind dat leuk, maar we weten geen betere manier. Als jij die uitvindt zullen we je allemaal heel dankbaar zijn.

We hebben eten nodig en als we eten is er afwas, want iedere dag nieuw keukengerei kopen is te duur en nog lastiger dan afwassen.

Het is niet eerlijk als je wel wilt mee-eten maar niet wilt meehelpen, want als je groot genoeg bent om dit te lezen of te skaten of te voetballen of uit te gaan, etc., kun je ook helpen met de afwas.

3.2 Oneerlijke ouders

- *Afschuiven::* Maar het is ook niet eerlijk als je ouders jou verplichten af te wassen precies op het moment dat er iets leuks op TV is dat jullie allemaal willen zien. Dan maken ze misbruik van hun positie.

- *Klein houden::* En het is ook niet eerlijk als ze de regels gebruiken om jou klein te houden. Bijvoorbeeld doordat ze altijd maar blijven doen alsof jij niets goed kunt doen zonder hun 'liefdevolle leiding'. Of dat ze doen alsof alle mensen het leuk en gemakkelijk vinden om zich aan regels te houden en dat jij je moet schamen als dat voor jou anders is.

- *Zelf bedacht::* Het is ook niet eerlijk als ze doen alsof ze al die regels zelf bedacht hebben en verlangen dat jij dankbaar tegen ze op ziet.

- *Vernederen::* En het is ook niet eerlijk als ze je vernederen door je rond te commanderen en dat rechtvaardigen met de noodzaak van de regels.

4 Leven zonder regels

Er zijn mensen die zich alleen vrij voelen als ze zich helemaal niet aan regels hoeven te houden. Als jij dat net als ik onzin vindt, kun je bedrogen uitkomen als je mensen volgt die vrijheid beloven. Controleer eerst maar of hun idee van vrijheid volgens jou geen onzin is.

En er zijn zelfs mensen die beloven dat een leven helemaal zonder regels mogelijk is. Misschien is dat voor sommige mensen waar.

Maar veel filmsterren en modemodellen houden zich aan de vreselijke regel dat ze bijna niets mogen eten, omdat ze mager moeten blijven om beroemd en rijk te blijven. Voor veelbelovende voetballers was na een blijvende blessure de voetbalcarrière helemaal afgelopen, want de regel is uiteraard dat alleen presenterende voetballers blijven. Veel beroemde filmsterren die heel veel verdienen kunnen toch niet zelf kiezen in welke films ze spelen.

Waarom zou voor jou wel een leven zonder regels mogelijk zijn?

Webadres is pdtrg39.home.xs4all.nl/vrijheid.html